

Telegraful Roman

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

Abonamentul:

Pe un an 32 lei.

Pe șase luni 16 lei. — Pe trei luni 8 lei.

Corespondențe

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul Inserțiunilor, după învoială**Abonamentele și inserțiunile**

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Nr. 7658 Bis. 1918.

Notă

In secțiunea teologică a seminarului arhidicezan se primesc tineri cu examen de maturitate dela gimnaziu sau dela școala reală.

Cererile de concurs sănt a se înaintă la consistorul arhidicezan provăzute cu următoarele documente în original:

1. Carte de botez.
2. Act de naștere dela matricula civilă.
3. Testimoniu de maturitate.
4. Testimoniu dela medic.

Terminul trimiterii cererilor de concurs este ziua de 15/28 August a. c.

Elevii sănt obligați a locuîn institut, iar condițiunile de locuință și alimentare se vor face cunoscute prin respectivul oficiu protopresbiteral, pe calea căruia sănt a se înaintă și cererile pentru primire.

Sibiu, în 10/23 Iulie 1918.

Consistorul arhidicezan.

Studiu istoric-politic

Inalt Prea Sfîntia Sa arhiepiscopul și mitropolitul nostru Vasilie Mangra a publicat în ultimul număr al revistei *Kelet Népe* (Das junge Europa) un studiu despre raporturile politice, culturale și sociale între români și maghiari.

Ziarul G. Tr. scrie din prilejul acesta următoarele:

Acest studiu este pus tot în serviciul idealului politic pentru care mi-

tropolitul V. Mangra a pledat în tot decursul activității sale publice-politice: Armonizarea intereselor de existență ale poporului român și poporului maghiar, și în special crearea unei armonii desăvârșite între interesele de existență ale poporului român din patrie și între adevărata interese de conservare și consolidare ale statului ungar.

Chestia națională a românilor din Ungaria este o chestie de divergență între poporul român din Ungaria și între poporul maghiar, respective între reprezentanții puterii de stat ai Ungariei. Deci cei cari sănt chemați să rezolve definitiv și în comun acord această chestie vitală a patriei noastre, sănt cei direct interesați: români și maghiari din patrie, și nici decum străinătatea.

Această chestie a fost tratată până acum în mod unilateral de politicianii români, apelându-se aproape exclusiv la presa românească, deci fără a se da posibilitatea și celuilalt factor: publicului maghiar, de a fi pus în curenț în toate amănuntele cu punctul de vedere românesc.

Mitropolitul Vasilie Mangra are meritul de a fi arătat calea, pe care se poate ajunge la un contact direct cu publicul maghiar. Dânsul este cel dintâi care apelând la coloanele pressei maghiare, a dat posibilitatea publicului maghiar de a cunoaște aspirațiile juste ale poporului român din patrie și argumentele istorice și de drept, pe care se intemeiază aceste aspirații.

Interesele comune și identice ale maghiarilor și românilor din patrie

reclamă o colaborare intimă și armnică pe toate terenele. Cu alte cuvinte armonizarea intereselor celor două popoare se impune ca o necesitate inexorabilă de existență în prezent și viitor prin faptul comunității și identității intereselor lor.

Aceasta este teza, pe care mitropolitul V. Mangra a susținut-o până acum cu toată puterea convingerii sale, intemeiată pe realitatea inexorabilă a împrejurărilor.

Azi mitropolitul V. Mangra face un pas mai departe. Teza sa politică caută să o justifice cu argumentele limpezi și nealterate ale *istoriei* seculară a relațiunilor politice-sociale dintre cele două popoare. Ear aceasta o face mitropolitul V. Mangra cu deplin succes în interesantul studiu publicat în *Kelet Népe*.

Aceeași chestie a tratat-o de alt-mintrelea mitropolitul V. Mangra și într-o serie de articole, publicate nu de mult în *Telegraful Român*.

Multe din constatăriile istorice scoase la iveală de mitropolitul V. Mangra au caracterul unor adevărate revelații, care vor fi citite cu surprindere și un deosebit interes.

Argumentele istorice invocate de mitropolitul V. Mangra dovedesc, că contactul între români și maghiari nu numai pe teren politic și social, ci și pe teren cultural a fost cât se poate de intensiv.

Ca consecință logică, scoasă din experiențele trecutului și din necesitățile prezentului și viitorului, mitropolitul V. Mangra pledează pentru ideea, ca bărbații de stat maghiari să revină la politica culturală a lui Eöt-

vös și Deák. Statul ungar să sprijinească instituțiunile culturale ale românilor din patrie: biserică și școală românească, și să respecte aspirațiile lor juste de a se cultiva în limba proprie, de a se întări economic este și de a-și conserva individualitatea etnică.

Guvernul maghiar, — conchide mitropolitul V. Mangra, — ar săvârși o mare greșală, dacă din cauza invaziei românesti ar aplica față de români din patrie dispoziții excepționale; căci astfel de dispoziții ar putea produce aparență, că însuș statul ungar identifică destinele poporului român din patrie cu soarta regatului român.

Am ținut să remarcăm de astădată importanța noului studiu istoric și politic al mitropolitului V. Mangra, rezervându-ne a reveni asupra interesantelor amănunte istorice cuprinse în acest studiu, care face onoare nu numai distinsului său autor, ci și cauzei noble și patriotice, pe care o apără cu atâtă putere de convingere.

O turmă și un păstor de model

Cartea cărților ne spune că va veni vremea, când va fi o turmă și un păstor. Atunci toți fișii pământului se vor închina Domnului cu Duhul și cu adevărul. Crucea lui Hristos va fi semnul de biruință al tuturora.

Nu ne este dat să știm când va fi timpul acesta, dar îl aşteptăm cu toții înarmăți cu pavăza credinții și coiful nădejdii. Aceste arme ale noastre se întăresc atunci, când auzim, că propoveditorii lui Hristos, preoții,

FOIȘOARA**Zădărnice**

— Povestire rusească —

(Urmare)

Il apucări niște violente friguri de nervi.

Toate sbuciumările acestea zdrobiră sănătatea lui subredă.

După ce frigurile în cari se zbătuse atâta timp, incetără, nu-i rămăsese decât o singură simșire: dorul de răzbunare!

Acest gând și dete putere și facu din omul pașnic o fieră setoasă de sânge.

Abia ținându-se pe picioare, și totuși voind să trăiască, intră în cea mai apropiată cărciumă și ceru iachiu.

Băutura il arse pe gât ca focul, dar il înivoră.

Și acum la lucrul!

La spital aflase adresa lui Vladimir și acum era în fața casei lui.

Ce voia să facă cu dânsul, care era mult mai puternic, nu știa bietul om.

Cuvântul dreptate și răzbunare il asurzeau, pe când urcă înconștient scările inimicului de moarte.

Ajuns la ușa sălei, Vladimir era acasă în odaia vecină și nici nu simșise că cineva a intrat în sală.

Anton se uită împrejur. Era cald și bine în casă, și lampa ardea pe masă.

Un cuțit mare de bucătărie era pe masă. Anton il apucă și ascunse repede sub haină. Ochii lui străluceau sinistru.

Cine știe? Poate voi avea nevoie de el, și zise.

Apoi încrucisând brațele așteptă să fie observat.

In clipa următoare auzi pașii lui Vladimir cari se apropiau de el.

Ce caută străinul acesta în locuința lui?

La prima vedere nici nu recunoșcuse în scheletul acesta pe fratele, pe rivalul urgit, care se uita la dânsul cu niște ochi sălbatici.

— Te vei miră că mă vezi la tine, începu Anton cu voce adâncă, tremurătoare, — dar am jurat că nu voi părăsi orașul — și poate viață — până când nu voi face singur dreptate...

Ca un tigru sărl Vladimir, când recunoșcuse pe Anton.

— Îndrăznești să vîl în casa mea? Să-mi ceri socoteala mie?!... Afară de aici! Ieși, numai decât!

Arătă poruncitor spre ușă.

— Da, mizerabil vagabond.

— Ai dreptate. Dar prin cine am ajuns astfel?.. Prin tine.

«Cine mi-a otrăvit viața?... Tu! Cine m'a trădat?... Tu! Cine a împins la moarte pe singura ființă iubită în lume?...»

«Tu ai fost acela!»

«Tu ești de vină la toate! Om fără de suflet!»...

Vladimir scrâșni de furie și isbă cu pumnul în pieptul lui Anton, care căză peste masă și răsturnă lampa.

Intuneric orb se făcu în casă. Amândoi se prinseră în brațe și începă o luptă grozavă între ei.

După câteva secunde se auzi un strigăt și cădere unui corp...

Anton nu putu biru cu pumnii pe fratele său mult mai puternic...

Atunci adunându-și ultima energie, scoase cuțitul și-l înfipse în pieptul calăului său... Se făcu tăcere de mormânt.

Anton, amețit de oboseală, își șterse fruntea scăldată în sudori reci.

Cineva deschise ușa, și se auziră strigăte desperate:

— Ucigașul! Hoțul! Aduceți lumină! Ajutor!.. Se făcu lumină și fu o priveliște îngrozitoare.

Jos Vladimir, plin de sânge, lângă el un schelet de om, galben, cu ochii rătăciți...

Simți o mâna aspiră pe umăr și simți greutatea lanțurilor la picioare.

Se lăsa tărât fără un cuvânt.

(Va urma)

Unui doctor

Tu cînji frumos și te fi om cuminte. Nădejdea ta e mare... dar zadarnic, Nu vel ajunge-acolo, unde vremea își pune omul, — omul cel mai hamic.

sporesc întru toate după cuvântul scripturii, și luptă bună se luptă pentru a fi «plin omul lui Dumnezeu spre tot lucrul bun gătit».

Bucuria noastră e nemărginită, văzând cum se luptă acești mucenici nerăsplătiți ai părții pentru înlăturarea întunericului și pentru înfrîparea unui viitor mai bun. Ear când ne vine vestea, că acum, în toiu încăerării sănăeroase a milioanelor de oameni, prețimea noastră e la culmea chiemării sale, ne vin în minte cuvintele adresate de apostolul și evanghelistul Ioan cătră presbiterul Gaie: «Mai mare bucurie decât aceasta nu am, când auz, că fișii mei umblă întru adevar».

Tare s'a bucurat evanghelistul Ioan când au venit frații și i-au spus, că Gaie întru adevar umblă și de aceea îl laudă pe acest presbiter în carteia a treia sobornicească zicându-i: «Frate, cu credință fac orice lucrezi cu frații și cu cei străini».

O asemenea bucurie simțim și noi, când auzim, că drept credincioșii noștri creștini din comuna bisericească Cărpiniș, tracțul Abrudului, cu păstorul lor sufletește în frunte, au ridicat acum în cursul răsboiului, o biserică frumoasă pentru preamarirea lui Dumnezeu, ceeace dovedește că fișii bisericii noastre dreptmăritoare sporesc în cele bune.

Credincioșii acestei parohii au primit în anul 1908 un preot tiner și plin de avânturi nobile în persoana clericului Pompiliu Piso, care găsise nu mai mult ca 5740 coroane avere la parohie, cu pământuri, hârtii de valoare și cu banii gata cu tot. Biserica modestă de pe vremuri, zidită pe la anul 1720 nu mai incăpea pe cele preste o mie de suflete setoase după cuvântul dumnezeesc, și de aceea credincioșii sub conducerea tinărului preot, după trece preste greutățile începutului, în anul 1913 se hotăresc a ridică un nou Sion în locul celui vechi.

Spiritul de jertfă al credincioșilor, alimentat prin deviza «Ajută-te pe tine însuși» a trebuit să se manifesteze cu toată tăria spre a aduce izbânda dorită. Si aceasta s'a întâmplat. Colecta întreprinsă în parohie a dat rezultate uimitoare. În anul 1914 se demolează biserica cea veche și în vară acestui an se începe zidirea celei noi, fără ajutor material extern.

Abia s'a pus temelia zidirii și iată că a izbucnit răsboiul mondial chemând sub drapel pentru țară și rege pe cei mai viguroși fi ai comunei. Cei rămași acasă nu pierd

*Prevăd de-acum și fi-o spun cu iubire,
Căci te cunoșc de când ai fost cu gândul
Virgin și nu ai cunoscut păcatul
Celor cari le întregești astăzi rândul.*

*De stai la ei, — sfârșitul tău e jalinic,
Căci nime nu te va vorbi de bine,
Ci veșnic te va urmări privirea
Celor umili, dar cu nădejdi senine.*

*Coborâră-te deci, până mai ai vreme,
Mărire lumii dă-o azi uitării,
Pentru norocul celor mici munci-vom
Din zori și până faptul însării.*

*Și daruri vom aduce la altarul,
Ce-i plămădit din lacrime și sânge,
Vom făptui atâtea lucruri bune,
Cari vor trăi și veșnic vor învinge.*

*E-așa de bine să muncești la sate
Si să privești cu inimă senină,
Cum curge vremea și tu rămâi tiner,
Căci munca ta-i viață și lumină.*

*Avântul cald, nădejdea și credința
Ce-o dăm celor născuți din Cosâncene,
E barometrul vredniciei noastre
In patul larg al scumpelor poene.*

Florin.

însă însuflătirea, ci continuă lucru început. Cu toate că cei mai buni lucrători ai zidirii au plecat la oaste, edificiul bisericei se ridică încetisoară spre înălțimile provăzute în plan și iată, că azi se va înălța falnic nou Sion în creerul munților apuseni, venind dărmicia unui popor vrednic de toată admirația.

Locașul nou cel sfânt, zidit după planul făcut de arhitectul Mazzuchi și sub conducerea măestrului Nicolae Sicoe Cheșa din Sohodol-Peleș și a epitropului Teodor Sârbu, care cu multă dragoste și pricepere a ajutat întru toate, — va fi dat în curând menirii sale.

Astăzi, când atâtea și atâtea biserici au căzut jertfă răsboiului, credincioșii din Cărpiniș își vor uită de jalea din casele lor, înălțând în nou Sion rugăciuni pentru odihna fiilor lor căzuți pe câmpul de vitejie. Iar spiritul lor de jertfă a crescut tot mai tare. Iată câteva exemple. Credinciosul Nicolae Șoît lui Constantin pune temei fondului Paștilor cu suma de 1000 coroane, Todoraș Todor și Dumitru dăruiesc 1000 coroane la fondul pentru înfrățirea bisericii.

Din colecte s'a înființat cu suma de 500 coroane, fondul pentru cumpărarea clopotelor, și cu suma de 500 coroane fondul pentru remunerarea preotului. În scopul înzestrării copiilor săraci s'a înființat un fond cu 350 coroane tot din colecte, iar pentru zidirea caselor parohiale s'a întemeiat un fond cu 550 coroane. Credinciosul Dănilă Galdău și soția au donat bisericii un pământ în preț de 4000 cor., frații Bogdan un loc în preț de 700 cor., Zamfira Pitarcă un loc de 2000 cor., și George Șoît un loc de 400 cor.

Toate aceste daruri le-au făcut credincioșii, după ce au văzut îsprăvită noua biserică, pentru care Samuil David din Abrud a dăruit un policantru, iar parohul Ioan David din Vârtop și credincioșii săi un prapor frumos. Poporenii au procurat două potre de argint aurite, 2 discuri și steluțe, 1 prapore, un baldachin, chivot, litier, 2 cruci, perdele brocate, 3 candele, o cădeință și 4 sfeșnice de argint de China. D-na Netti Balea, mama preotului nostru Ioan Balea din America, a suportat cheltuelile împreunate cu pictarea iconostasului și a icoanelor din tinda femeilor.

Cu adevărat pot zice credincioșii noștri din Cărpiniș, că se laudă întru năcăzuri și preotul lor de bună seamă că va avea măngăiere deplină.

Dacă mai avem încă de spus, ee bună seamă, că nu vom întrelăsa se accentuăm aici, că jertfa credincioșilor din Cărpiniș e o pildă vie pentru toți credincioșii mitropoliei noastre. Dacă astăzi biserică lor mai are preste 3000 cor., și în bani și pretenziuni, aceasta e o mărturie, că multe se pot face în parohiile noastre, dacă preoții sănăt la culmea chieamării.

Precum fiecarui om în genere, aşa și preotului numai un timp de probă îi este dat. Așa ne învață marii învățăți ai omenimii și adevărul acesta și nerăsturnabil. Zice învățătul Carlyle, că vecinicia își face cursul ei, dar omul nu va mai avea un al doilea timp de probă.

Vremea este deci să lucrăm pentru sosirea ceasului, când va fi o turmă și un păstor. Să răscumpărăm vremea, căci zilele grele sănăt.

Dr. Gheorghe Comșa.

Din Austria. În 26 l. c. s'a prezentat în Reichsrat cabinetul Hussarek. Noul ministru președinte și-a schițat programul de lucrare. A declarat, că stăruște în susținerea raporturilor cu aliații noștri probați și speră că în urma înălțărilor noastre pacifice vom izbui să încheem pacea cinstită. Guvernul dorește să lucreze în înțelegere cu corpul legiuitor.

Problemele sale cele dintâi sănăt: Incetarea stării de exlex; votarea bugetului și consideră că o chestiune de incredere, ci ca o necesitate de stat. A promis și reforma constituției și administrației. Afacerile de alimentare le va deslega împreună cu parlamentul. Arată în sfârșit planurile sociale pentru viitor ale guvernului, și cere sprijinul patriotic al partidelor, căci principiul său este: *dreptate pe seama tuturor popoarelor și păturilor sociale*.

Vorbirea prim-ministrului Hussarek a fost, în general, bine primită, cu deosebite de poloni. Radicalii însă au desaprobat-o adeseori.

Ședința, după cuvântarea ministrului președinte, s'a suspendat, și s'a început conferința preșidenților din partide pentru a hotără asupra bugetului.

Nr. 7659 Bis. 1918.

CONCURS.

Cu finea anului școlar 1917/18, au devenit vacante 3 stipendii de stat de către 1000 coroane, destinate pentru calificarea superioară a absolvenților de cursul teologic din seminarul nostru arhidiecezan. Pentru conferirea acestor stipendii se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în ziarul «Telegr. Român».

Cererile de concurs sănătă a se înaintă la Consistorul Arhidiecezan provăzute cu următoarele documente:

1. Carte de botez.
2. Testimoniu de maturitate.
3. Absolutor teologic.
4. Declarația, că va studia disciplinele, ce i se vor indica de Consistor.
5. Alte eventuale documente recomandatoare.

Sibiu, în 10/23 Iulie 1918.

Consistorul arhidicezan.

„Vrajmași milenari”

In Renașterea dela 15 Iulie a. c., a fost publicată o depesă, în care ministrul Take Ionescu vorbește d-lui A. Beldiman despre «perioda fatalmente transitorie a alianței noastre cu vrăjmașii noștri milenari».

E acelaș Take Ionescu, care odinioară, nu tocmai de mult, scria articole fulgerătoare contra Rusiei, fatalmente dușmană de moarte a noastră, palavrăgiul, care nu-și dă seamă despre înțeleșul vorbelor de care se folosește, ignoranță, care e în stare să vorbească cu o îndrăzneală uimitoare despre lucruri, asupra căroru nu e de loc dumerit.

N'are deci să ne prindă mirarea, dacă ministrul unei țări care nu există de o mie de ani, vorbește despre *vrăjmași noștri milenari*. Cari pot să fie vrăjmașii aceștia? Germania nu; căci ea de abea vreo cincizeci de ani a fost înființată. Austria de asemenea nu, căci și ea de abea vreo sută de ani are ființă. Turcia și Bulgaria încă mai puțin, căci cu ele n'am avut alianță fatalmente transitorie. A uitat d-l Take Ionescu, că nu mai scrie articole pentru gazete, ci vorbește ca ministru și se folosește de iloricele retorice, ca să spună că alianță cu cele două împărații apusene au fost un lucru nepotrivit cu interesele noastre naționale, cu totul nou în viața noastră publică și astfel fatalmente transitorii.

Intr-o conferință ținută la Fundația Carol I, d-l A. Beldiman a arătat, că fostul ministru Take Ionescu a spus un neadevar, căci părinții, bunii și străbunii noștri la vreme de grea cumpănă totdeauna s'au răzimat pe Apusul luminat, și că astfel politica de alianță cu cele două împărații apusene nu fatalmente transitorie, ci *tradițională*, a fost și susținută de cei mai înțeleși dintre fruntașii neamului nostru.

Atât de mult s'a mințit însă la noi și atât de adânc înrădăcinată e deprinderă cu minciuna, incât oamenii stau la indoelă și cănd le spui cel mai adevărat adevăr și nu mai sănăt în stare să facă deosebire între ceeace le spune palavrăgiul Take Ionescu, și ceeace află dela oameni de bună credință, ca d-l A. Beldiman. Sunt deci mulți aceia cari, nici după măriile nenorociri prin care am trecut, nu s'au dumerit încă deplin, că vina cea mare și cu desăvârsire neierată a guvernelor prezidate de d-l I. I. Brătianu este, că s'au abătut dela politica noastră *tradițională*.

Numai oameni de rea credință ori cu desăvârsire lipsiți de cunoștințe istorice pot să spună, că Regele Carol I e acela care ne-a îndrumat spre alianță cu cele două imperii apusene.

Oricare om trecut prin școală trebuie să știe, că la începutul răsboiului crimed, când rușii au intrat în țările române atât Știrbey-Vodă, că și Ghica-Vodă și-au părasit scaunul domnesc; l-au ocupat însă earăș, după ce au plecat rușii și au intrat în țără austriaci. Aceasta nu dovedește că austriaci erau puși atunci în rândul «vrăjmașilor milenari».

Lucrul tot atât de bine știut este, că la 1834 nu ar fi părasit rușii țările române, dacă nu i-ar fi strămtor puterile apusene, și e destul să fii om cu mintea întreagă, pentru că să-ți dai seamă, că la 1812 nu s-ar fi făcut Rusia stăpână pe Basarabia noastră, dacă Austria și Prusia ar fi fost în stare să se silească și a se retrage, cum în secolul XVIII în mai multe rânduri au silit-o. Încă de mult am fi avut noi români toți, soarta fraților noștri din Basarabia și a celor din Podolia, dacă marile interese ale Austriei și ale Germaniei nu ar fi cerut, ca Rusia să nu și întindă stăpânirea până în Carpați și peste Dunăre.

Nu sănăt acestea vederile noastre, ale celor ce trăim astăzi, ci felul de a simți, de a gândi și de a judeca, pe care l-am moștenit dela părinții, bunii și străbunii noștri.

In tot timpul Fanarioșilor, fruntași neamului românesc au avut legături cu curtea din Viena și nu erau nici atunci nouă acele legături. Le avuseră mai întâi contemporanii lui Constantin-Vodă Brătianu și ai lui Șerban-Vodă Cantacuzino, precum și al lui Ghica-Vodă și ai lui Constantin-Vodă Cârnul.

Avutu-le-a Mateiu-Vodă Basarab și Vasile-Vodă Lupu.

Tradițională era politica de gravitate spre apus chiar și pentru Mihai-Vodă Viteazul, al cărui bunic luase'n fruntea călărimii sale parte la luptele din Germania.

Pentru noi, cei de aici, eră și chestiune de pietate să ne gândim și de o sută de ori, mai nainte de a ne abate din calea croită de sănătii noștri stăbuni. Neierată, vrednică de cea mai aspră osândă e deci ușurința acelora cari, nejînd seamă de îndrumările primele dela înțeleșii neamului nostru, ne-au imbrâncit spre prăpastia în care ne-am prăbușit, pierzând în timp de câteva luni toate roadele muncii săvârșite în timp de cincizeci de ani.

(G. B.)

Ioan Slavici.

Știrile răsboiului

Comunicatul oficial din 26 Iulie: La Canova, în teritoriul celor Șapte comune, s'a zădărnicit un atac dușman al italienilor.

Din Albania: Intre Kuci și mare, în mai multe locuri, am ajuns la râul Semeni.

Pe frontul apusean: Atacuri dușmane parțiale, pornește cu înverșunare, le-am respins între Aisne și Marna.

Comunicatul oficial din 27 Iulie: Pe frontul tirolez, în valea Conca și în Vallarsa, prin întreprinderile noastre cu trupe de atac am pricinuit dușmanului pierderi sănătate.

In Albania am trecut râul Semeni. Pe frontul apusean activitate răsboinică redusă.

Comunicatul of. din 28 Iulie: Nici un eveniment de seamă la sudvest.

In Albania am respins iarăș mai multe atacuri italiene.

La frontul apusean: Întreprinderi de recunoaștere și lupte locale.

Rusia în pragul luptelor nouă

— Guvernul sovietelor se clatină. — Incercări tot mai mari. — Teroarea — Murom. — Chinezii.

Domnia bolșevikiană de până acum s'a susținut cu sânge și cruzimi. În fața greutăților ce i se pun zilnic în cale, cu greu se va mai putea susține.

Expediția Înțelegerii pe țăruri Murman este tot mai amenințătoare. Japonii intervin și ei la răsărit. Trupele așa numite cehe, care și-au luat acum numirea de *gardă neagră*, înaintează tot mai departe. Stăpâni nouă să ivesc în deosebitele părți ale țării și se declară de «republice». Partidele politice își urmează fără cruce lupte și pe temă de principii și de persoane. Guvernul nu a putut împedea că nici omorârea țarului și a familiei sale, ci a trebuit să cedeze *teroarei roșii*.

Guvernul sovietelor are trebuință de armată nouă; căci garda roșie, cum e alcătuită, nu va putea rezista până în sfârșit numeroșilor dușmani.

După știre din Londra, guvernul rus a hotărât să-și mute reședința dela Moscova la Murom. Orașul se află la distanță de 230 km. dela Moscova, în guvernamentul Vladimîr și are 15 mii de locuitori.

Nici chinezii nu mai stau pe loc: guvernul lor, — cum vestește agenția Reuter, — s-a decis să participe ca putere armată la intervenirea siberiană a Japoniei.

Recolta și trebuințele casei

Guvernul nostru a statorit, cătă bucate se pot rejhine ori cumpăra pentru trebuințele casei și ale economiei.

Și adeca:

Cei ce săvârșesc muncă regulată în producția agricolă, bărbat sau femeie peste 10 ani, primesc din bucate (grâu, secară, orz, amestecături) 15 kg de cap și pe lună. Cei mai tineri de 15 ani capătă 12 kg, tot așa și membri de familie 12 kg. De pildă, fiind într-o familie de plugari, afară de tată și mamă, doi copii mai mari de 15 ani, cari asemenea se îndeletnicește cu plugăritul, și un băiat de 14 ani, tot plugari, se socotesc pentru tată și cei doi copii mai mari de trei ori 15 kg adecă 45 kg, de mamă (dacă nu se indeletnicește cu plugăritul) 12 kg, tot atâtă pentru băiatul mai tânăr; cu alte cuvinte, familia primește pe lună 69 kg. Dacă rezultatele recoltei vor îngădui, dl ministrul al hrănirii obștei din țară va mai statori un adao la măsurile de mai sus.

Despre lucrările dela ocne, căile ferate și meserii se va face îngrijire prin ordonanță separată. Cei ce nu sănătățesc muncă agricolă, pentru trebuințele casnice au drept să cumpe din grâu, secară, amestecături și orz cel mult 240 grame pe zi.

Cel ce nu e producent ori nu a cumpărat grâne, capătă 240 grame de cap și pe zi.

Nu e mare porția, ce-i drept; însă azi trăim zile, când trebuie să crătam, ca nici un bob de grâu să nu treacă în pagubă, căci așa cere interesul țării. Nime nu mai poate să se imbuipe și să gândească, că interesul propriu e mai presus de bunăstarea țării. Când băgați bucată în gură, să vă cugetați totdeauna la ostași, fii, frați și ruineni, cari cu săngele lor ne apără pământul, ca să nu-l calce pas de dușman. Dacă numai câteva sute de însi ar mânca măcar cu câte un pumn mai mult decât ce e prescris, am fi siliți să dăm cu multe măji metrice mai puțin vitezei noastre armate.

Pentru sămânțe se socotește de jucărie catastral: 100 kg de grâu, 110 kg de secară, 100 kg de orz, 90 kg de ovăs, 90 kg de mazăriche (bicău), din care orzul, ovăsul, ori amble impreună face cel mult 65 kg 20 kg de mei și 60 kg de tărcă.

Este oprit a hrăni vite cu grâu, orz, amestecături și mei.

Pentru cai de povară grea se socotește pe un an economic 7 măji de ovăs, pentru armăsar 12 măji, pentru mânz mai tină de doi ani nu-i iertat să se rejhine.

Poți cumpăra ovăs pe un an numai pentru armăsar și mânz; pentru ceilalți cai numai pe timpul până la sfârșitul lunii Noemvrie.

Pentru vite cornute nu-i iertat să se rejhine ori cumpăre orz sau ovăs. Numai taurii de prăsilă capătă 7 măji; vițelul mai mic de un an, până ce va fi întercat 1 măjă, iar boul de jug 2 măji de orz, sau ovăs.

Lăptăriile, care furnizează lapte pentru consumul general, capătă de viață 5 măji de nutreț.

Tapul de prăsilă capătă 30 kg, mieiul 10 kg; pentru îngrășarea oilor și capelor însă nu se poate folosi nici orz, nici ovăs.

Pentru rămători nu-i iertat să se dea ca nutreț orz sau ovăs. Pentru vier se socotește 2 măji de orz sau ovăs; pentru scroafa de prăsilă, cu purcări ei împreună, 3 măji de orz. Pentru porci prăsiți pentru trebuințele casei și gospodăriei s-au statorit din orzul rejhinit ori cumpărat cel mult 6 măji nutreț de cap. Cel ce va avea și rod de cucuruz poate rejhine din orz pentru vier 2 măji, pentru scroafa de prăsilă împreună cu purcări ei 2, iar pentru grăsunii 2 măji de cap.

Pentru șoldani nu se poate rejhine ori cumpăra mai mult de 50 kg orz sau ovăs. O ordonanță separată va prescrie măsurile pentru îngrășarea porcilor de vânzare.

Pentru hoare (galițe, paseri de case) numai curături se pot rejhine ori cumpăra. Boabele din curături trebuie scoase cu sită și a le pune între celelalte bucate; în curături nu-i iertat să se afle boabe, cel mult câte unul.

Stirile zilei

Părechea domnitoare în Ungaria. Guvernul a înștiințat orașul Seghedinului, că părechea domnitoare are să viziteze orașul în Octombrie a. c. Maiestățile Lor vor sta trei zile la Seghedin. S-au și făcut pregătirile, ca primirea suveranilor și programa acestor trei zile să fie cătă mai impunătoare. Se va pune, cu acest prilej, fundalul unui nou spital public, care va purta numele de Carol. Regele și regina vor sta în palatul primăriei, unde se întocmesc mai multe sale ca apartamente pentru părechea regală. Se vor vizita toate așezările mai însemnate ale orașului și împrejurimii. După Seghedin, Maiestățile Lor vor merge și în alte orașe din Ungaria.

Alegere de protopop în Hunedoara. În nodul protopresbiteral electoral din tructul Hunedoarei s'a intrunit *Joi la 12/25 Iulie* în biserică nouă de acolo sub presidul comisarului consistorial *Nicolae Ivan*.

Dintre candidați au intrunit:

1. Andrei Luđu, protopopul Cetății de peatră, 20 voturi.

2. Laurențiu Curea, paroh în Deva, 11 voturi.

3. Victor Ungur, paroh în Zlaști, 7 voturi.

S'au dat cu total 38 voturi. Absenții 5 membri, iar 5 neverificați. Alegerea a decurs în deplină ordine.

Basarabia și episcopii români. În ajunul sositului episcopului *Nicodem* al Hușilor au apărut în ziarul *Sfatul țării* următoarele rânduri:

Mâne sosește în Chișineu, ca ocărui multor vremelnic al bisericii Basarabiei, prea Sfîntul *Nicodem* episcop al Hușilor.

După o sută de ani de păstorie a lupilor îmbrăcați în piele de oaie, cari în loc de a duce turma credincioșilor la lumanul măntuirii, o mână la prăpastia pieriri, astăzi în biserică Basarabiei se aşează earăș dreptatea izgonită și prigonia.

Pe scaunul marelui mitropolit Gavril Bănelușcu, care acum o sută de ani striga împăratul autocrat al tuturor rușilor, să nu se atingă de «cârmuirele și de așezările poporului moldovenesc, scorobător al vechilor coloniști așezăți în Dacia», se aşează earăș un mare episcop, un creștin fără prihană și un român neînțrecut.

Să ieșim cu toții întru întimpinarea lui. Căci el nu vine cu ură, nu vine cu scopuri ascunse, nu vine cu unelțiri străine bisericii, așa cum veneau episcopii ruși ci vine cu gândul creștin de a restabili dreptatea izgonită din locașul ei și de a așeza biserică moldovenească dintră Prut și Nistru pe temeliile moștenite din străbuni, potrivit dorințelor norodului moldovenesc.

Să-i ieșim înainte cu mic și mare și să-i strigăm: «Fii binevenit, Prea Sfîntul Norodul te așteaptă să-i fii către cârmuire un tâlmaci drept al tuturor nevoilor lui».

Primul transport de prizonieri. Ziarul german din Moscova, numit *Moskaier Nachrichten*, scrie, că între guvernul rusesc și Austro-Ungaria s'a făcut învoelă cu privire la schimbul prizonierilor de răsboi. În zilele acestea pleacă din Rusia primul transport de trei mii prizonieri austro-ungari, și în același timp vor fi transportați tot atâția prinși ruși din Austro-Ungaria în Rusia.

Reuniuni fusionante. Despărțământul din Sibiu al reuniunii ardeleni de patronaj a fusionat cu secția pentru ajutorarea robilor a comitatului Sibiu. Aceasta din urmă a predat avereia sa celui dintâi.

Influența spaniolă. În orașul Sibiu s'au ivit până acum peste 500 cazuri de boala spaniolă.

Biserici inchise în Geneva. În urma răspândirii boalei spaniole, localurile publice ale orașului Geneva din Elveția, au fost inchise. Bisericile asemenea stau inchise, până ce se va mai domoli epidemia.

Mal multe zile fără carne. Ministrul de agricultură, în înțelegere cu ministrul alimentației publice, a ordonat, ca începând cu 1 Septembrie, să se introducă cel puțin trei zile fără carne pe săptămână. Ordonația va apărea în curând.

Ultimile ceasuri ale fostului țar Nicolae II. În 14 Iulie c. s'a prezentat o patrulă de șapte persoane la locuința fostului țar. L-au scutat, și după ce s'a îmbrăcat, l-au dus într-o sală, unde i-au comunicat sentința sovietului din Iekaterinburg. L-au dat 3 ore spre a-și lua rămas bun dela ai săi

și a face ultimele sale dispoziții. Fostul țar a primit foarte liniștită sentință de moarte. L-au dus apoi înălțat în odaie să, unde a căzut într-un scaun și a cerut să i se aducă un duhovnic. Aceasta a sosit îndată și a mărturisit pe fostul țar, care și-a luat rămas bun dela ai săi, și a rămas apoi cu duhovnicul, rugându-se neîncetat. A cerut hărtie, și a scris câteva scrisori scurte. La 6 ore înălțat a venit patrula spre a-l duce la locul de pierzare. Fostul domnitor era atât de slab, încât un soldat și duhovnicul i-au ajutat să meargă. Pe drum a și căzut odată. Ajungând la locul de execuție a ridicat mâinile spre cer și a voit să strige, dar nu a putut. Cu câteva clipe mai târziu a căzut mort la salvele descărcate.

Logodnă. Domnișoara *Lucreția Blaga*, fiica preotului nostru Ioan Blaga din Jibert, și dl *Aurel Stefan*, absolvent de teologie, logodijă.

Politicianii antantei ascultă zângănitul armelor. Se anunță din Berlin, că în contraofensiva dela apus, antanta a pus în joc tot ce i-a stat la dispoziție. Francezi, italieni, americani și alte popoare aliate au mers la atac împotriva tranșelor germane și au săngerat. Din punctul de vedere al păcii faptul acesta este refuzare categorică a orărei încercări de pace. De sine înțeles, că și Germania caută tot hotărarea prin arme, cu atât mai vârstos, că pierdele antantei nu le pot întregi oştirile americane. Chiar și politicianii antantei, adenreni ai unei păci prin înțelegere reciprocă, așteaptă ca frontul să aducă o schimbare a situației. Ascultă zângănitul armelor, ca apoi să poată păși la o acțiune politică în interesul păcii.

Tronul Livoniei. Parlamentul Livoniei a decis să îmbie coroane Livoniei, principatului de Urach. Hotărârea parlamentului a fost acceptată din partea principatului. Printul Wilhelm de Urach cobra din casa Württemberg. S'a născut în Monaco la 3 Martie 1864. În 1892 s'a căsătorit cu prințesa Amalia de Bavaria. Din căsătoria aceasta s-au născut 8 copii.

Tronul finlandez. *Vossische Zeitung* afil din Helsingfors, că parlamentul finlandez, în ședință sa din 18 Iulie a. c., a ales o deputație, care va oferi coroana finlandeză fostului print de Mecklenburg-Schwerin, *Frideric*. Guvernul finlandez stabileste acum modalitățile oferirii coroanei și ale primirii nouului rege.

Unde e Miliucov? Despre *Miliucov*, conducătorul cădeților ruși, nu se știe nimic unde se află. Se zice că s'ar fi dus la Kiev, unde pertracează cu germanii. Alte informații spun, că Miliucov este foarte departe de Kiev.

Românizarea Basarabiei. Generalul Vaițoeanu, guvernatorul militar al Basarabiei, a emis o ordonanță în care dispune, că limba biserică în Basarabia este ceea română. Ordonația disolvă filialele reuniunilor invățătoare și profesionale ale rușilor și oprește întrunirile publice și secrete ale acestora, — oprește totodată și apariția de ziare nouă rusești.

Omorârea unui prizonier român. Citim în Alkotmány: În toamna anului trecut un economungur dela domeniul din Nyírkarasz având la economie ca ajutător un prizonier român cu numele Ioan Stoianov, l-a trimis la Nyíregyháza, însoțit de un păzitor. În cursul drumului prizonierul a murit. Păzitorul a spus, că omului i s'a făcut rău înainte de a-i putea da ajutor. Comisiunea militară a dat concesiune de înmormântare. În zilele acestea a sosit la comanda militară din Cașova o arătare, în care se afirmă, că prizonierul a fost omorât de păzitorul său. În urma acesteia a sosit comisia la fața locului, exhumând trupul prizonierului, a constatat că pe capul lui se observă urma unor lovitură, care au putut proveni dela pat de pușcă. Loviturile au fost de moarte. Cercetarea se continuă.

Se sistă comunicarea poștei aeriene. Se comunică dela direcția poștei din Viena, că până la altă dispoziție se sistă comunicarea poștei aeriene între Budapesta și Viena, cu începere din 25 Iulie a. c. Poșta aceasta aeriană a cerut până acum patru zile. Forurile militare au pornit cercetare, în scopul de a constata cauzele impreunate cu moartea celor 4 aviatori de până acum ai poștelui, iar ministru președinte a declarat, că va porni și el cercetare severă.

Execuțarea ucigașilor contelui Mirbach. Agenția Wolff anunță din Berlin, că până acum au fost execuțați mai mult ca 200 socialiști revoluționari pentru participarea la omorul contelui Mirbach, fost

ambasador german în Moscova. Între cei execuțați este și Alexandrovici, urzitorul atentatului contra lui Mirbach.

Biblioteca Ardealului. Sub acest titlu va apărea în editura Institutului de arte grafice Alexandru Anca din Gherla o nouă publicație românească periodică, sub direcția dlui Emil Isac.

Biblioteca Ardealului apare în format de carte în fiecare lună, tipărită pe hârtie bună, cu caractere tipografice moderne și învălvătă în copertă ilustrată. Primul număr se tipărește în cursul lunii lui August 1918 și va conține versuri de Gheorghe Coșbuc, în forma unei antologii moderne, cu o prefacță de Emil Isac. Exemplarul costă 1 cor. 50 fileri, plus 50 fileri pentru porto. Se poate comanda la toate librăriile sau la editură: Institutul de arte grafice Alexandru Anca, Gherla (Szamosújvár). La comandă suma se trimite înainte.

Ucigaș de tată. Soldatul Stefan Kovács din Dobrotin s'a întors nu de mult acasă din prinsoare rusească. În câteva zile însă a amărăt cu totul traiul familiei sale. Nu era de loc împăcat cu economia purtată în absența lui, iar pe soția și copiii săi îl ocăra și bătea. Într-o zi un fiu al său, în etate de 20 ani, s'a plâns de purtarea nemiloasă cu care se poartă față de ai săi. După un vehement schimb de vorbe, băiatul a luat un revolver și a împușcat de două ori asupra tatălui său. Un glonț a nimerit și soldatul Stefan Kovács a murit. Băiatul ucigaș s'a anunțat la jandarmerie, și a fost detinut.

Ce fac alții pentru studențime? Districtul bisericii reformate din comitatul Zolym a decis să pornească o mișcare în interesul sprijinirii studenților protestanți, care studiază la școale superioare. E vorba ca mai întâi să se amplifice acțiunea socială de până acum, iar pe viitor să se înființeze și alte instituții de ajutorare a tineretului. Protopopiatul reformat din Zolym a oferit 1000 coroane, bisericile căte 200 cor., iar preoții căte 100 coroane în acest scop.

Cărți și reviste

Două volume noi. Cartea de bucate *Poftă Bună*, de Zotti Hodoș, învață pe orcar femei cultă să gătească bine și cu gust.

In câteva sute de rețete, pentru gătirea a orice fel de bucate, s'a dat o deosebită luare aminte bucătăriei obișnuite în *fără noastră*.

Se arată, scurt și lămurit, cum se pot prepara mâncări ieftine și mâncări mai scumpe, după împrejurări. Cuprinde:

In Partea III:

• Supe, Asiete, Sosuri, Legume, Fripturi, Torte, Timbale, Creme, Parfuri, Ingheșate, Bombe, Bomboane, Băuturi, Sandvișuri, Prăjitură măruntă și. a., Volumul are 160 pagini și costă 3 coroane.

